

PRIPOROČILA

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 18. julija 2011

o dostopu do osnovnega plačilnega računa

(Besedilo velja za EGP)

(2011/442/EU)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije, zlasti člena 292 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Zagotovitev dostopa potrošnikom do plačilnih storitev v Evropski uniji (v nadaljnjem besedilu: Unija) je bistvenega pomena, da lahko potrošniki v celoti izkoristijo prednosti enotnega trga in da ta deluje pravilno. Trenutno niti ponudniki plačilnih storitev niti vse države članice v Uniji ne zagotavljajo, da so osnovne plačilne storitve na voljo.
- (2) Obstoječa omejevalna merila upravičenosti, ki so jih uvedli ponudniki plačilnih storitev za odprtje plačilnih računov in presegajo zakonska določila, lahko preprečujejo poln dostop do pravice do prostega pretoka oseb v Uniji. Poleg tega pomanjkanje dostopa do plačilnih računov potrošnikom preprečuje dostop do uveljavljene trga finančnih storitev ter s tem zmanjšuje finančno in socialno vključenost, pogosto v škodo najbolj ranljivemu delu prebivalstva. Potrošniki imajo tako tudi otežen dostop do osnovnega blaga in storitev. Zato je treba določiti načela za dostop do osnovnih plačilnih računov, ki je ključnega pomena pri spodbujanju socialne vključenosti in kohezije, da se potrošnikom omogoči vsaj dostop do skupnega sklopa osnovnih plačilnih storitev.
- (3) Pomembno je zagotoviti usklajeno uporabo načel za dostop do osnovnih plačilnih računov v celotni Uniji. Da pa bi bila ta načela učinkovitejša, bi bilo treba pri njihovem izvajanju upoštevati raznolikost bančnih navad v Uniji.
- (4) V tem priporočilu so določena tudi splošna načela za zagotavljanje osnovnih plačilnih računov v Uniji.
- (5) To priporočilo se mora uporabljati v povezavi z Direktivo 2007/64/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. novembra 2007 o plačilnih storitvah na notranjem trgu⁽¹⁾. Skladno s tem se morajo za osnovne plačilne račune uporabljati pravila o preglednosti pogojev in informacijah o plačilnih storitvah.
- (6) Določbe tega priporočila državam članicam ali ponudnikom plačilnih storitev ne smejo preprečiti sprejetja ukrepov, ki so utemeljeni z upravičenimi razlogi javne varnosti in javnega reda v skladu s pravom Unije.
- (7) V vsaki državi članici morajo imeti potrošniki, ki zakonito prebivajo v Uniji in ki nimajo plačilnega računa v zadevni državi članici, možnost odpreti in uporabljati osnovni plačilni račun v zadevni državi članici. Za zagotovitev čim širšega dostopa do osnovnih plačilnih računov morajo države članice zagotoviti, da imajo potrošniki dostop do takega računa ne glede na njihove finančne okoliščine, kot je brezposelnost ali osebni stečaj. Vendar se mora pravica dostopa do osnovnega plačilnega računa v kateri koli državi članici odobriti v skladu z zahtevami iz Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 2005/60/ES z dne 26. oktobra 2005 o preprečevanju uporabe finančnega sistema za pranje denarja in financiranje terorizma⁽²⁾, zlasti kar zadeva dolžnost skrbnosti pri ugotavljanju identitete strank.
- (8) Poleg tega to priporočilo ne sme posegati v obveznost ponudnika plačilnih storitev, da odpove pogodbo o osnovnem plačilnem računu v izjemnih primerih v

⁽¹⁾ UL L 319, 5.12.2007, str. 1.

⁽²⁾ UL L 309, 25.11.2005, str. 15.

skladu z zadevno zakonodajo Unije ali nacionalno zakonodajo, kot je zakonodaja o pranju denarja in financiranju terorizma ali preprečevanju in preiskovanju kaznivih dejanj.

- (9) Za zagotovitev razpoložljivosti osnovnih plačilnih računov ob upoštevanju svojih posebnih nacionalnih okoliščin morajo države članice imeti možnost, da na podlagi načel preglednosti, nediskriminacije in sorazmernosti imenujejo enega, več ali vse ponudnike plačilnih storitev. Ukrepi, ki jih bodo države članice sprejele v zvezi s tem, ne smejo izkrivljati konkurence med ponudniki plačilnih storitev, temeljiti pa morajo na načelih preglednosti, nediskriminacije in sorazmernosti. V zvezi s tem morajo države članice objaviti pravice in obveznosti ponudnikov, ki so odgovorni za zagotavljanje osnovnega plačilnega računa.
- (10) Da se zagotovita preglednost in poštenost obravnave, potrošniku pa da možnost, da podvomi v odločitve ponudnika plačilnih storitev, mora ponudnik plačilnih storitev potrošnika obvestiti o razlogih in utemeljitvi, zakaj je bil zavržen dostop do osnovnega plačilnega računa.
- (11) Dostop do glavnih osnovnih plačilnih storitev mora biti zagotovljen v vsaki državi članici. Storitve, ki so neločljivo povezane z osnovnimi plačilnimi računi, morajo vključevati možnost pologa gotovine na račun in njenega dviga z računa. Potrošniku morajo omogočiti izvrševanje osnovnih plačilnih transakcij, kot so prejemanje dohodka ali nadomestil, plačevanje računov ali davkov ter nakup blaga in storitev, med drugim z direktno bremenitvijo, kreditnimi prenosi in uporabo plačilne kartice. Da se zagotovi čim večja finančna vključenost, morajo takšne storitve omogočati spletni nakup blaga in storitev, kadar je to tehnično možno. Prav tako morajo potrošniki imeti možnost izvrševanja plačilnih nalogov prek spletnega bančništva ponudnika plačilne storitve, kadar je to tehnično možno. Vendar mora biti pri osnovnem plačilnem računu onemogočeno izvrševanje plačilnih nalogov, kadar bi ti povzročili negativno stanje na računu. Dostop do kredita ne sme veljati za samodejni element osnovnega plačilnega računa ali pravico, povezano s tem računom.
- (12) Kadar ponudnik plačilnih storitev potrošniku zaračuna odprtje, vodenje in zaprtje računa ter uporabo storitev, ki so z njim neločljivo povezane, kot je določeno v tem priporočilu, mora biti skupni zaračunani znesek za potrošnika razumen in takšen, da mu ob upoštevanju posebnih nacionalnih okoliščin ne prepreči odprtja osnovnega plačilnega računa in uporabe z njim pove-

zanih storitev. Tudi vsi dodatni stroški, ki jih ima potrošnik v primeru neizpolnjevanja katerega koli pogoja iz pogodbe, morajo biti razumni.

- (13) Za zagotovitev usklajenega in učinkovitega izvajanja načela razumnih stroškov morajo države članice na podlagi okvirnih meril iz tega priporočila, ki se lahko upoštevajo skupaj, določiti, kaj so razumni stroški.
- (14) Potrebni so tudi ukrepi za povečanje ozaveščenosti potrošnikov o razpoložljivosti osnovnih plačilnih računov, da se spodbuja finančna vključenost. Države članice in ponudniki plačilnih storitev morajo zato potrošnikom posredovati splošne, jasne in razumljive informacije o glavnih značilnostih in pogojih uporabe takšnih računov ter tudi praktičnih korakih, ki jih mora potrošnik upoštevati pri uveljavljanju pravice do odprtja osnovnega plačilnega računa. Potrošnik mora biti obveščen tudi o tem, da nakup dodatnih storitev ni obvezen za dostop do osnovnega plačilnega računa.
- (15) Za izpolnitev določb iz tega priporočila je potrebna obdelava osebnih podatkov potrošnikov. Takšno obdelavo ureja Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov⁽¹⁾, zlasti členi 6, 7, 10, 11, 12 in 17 Direktive, da se zagotovi poštena in zakonita obdelava ter spoštovanje temeljne pravice do varstva osebnih podatkov, zlasti ob upoštevanju splošnih zahtev glede nujnosti in sorazmernosti ter pravice posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, do dostopa do podatkov, ki se nanašajo nanj, do popravka in izbrisa ali blokiranja netočnih podatkov, ter člen 28 Direktive glede spremljanja spoštovanja Direktive 95/46/ES s strani javnih organov za varstvo osebnih podatkov.
- (16) Potrošnikom morajo biti na voljo učinkoviti pritožbeni postopki in druga pravna sredstva za izvensodno reševanje sporov, ki izhajajo iz načel tega priporočila. Uporabijo se lahko obstoječi organi in sheme, na primer tisti, ki so določeni za reševanje sporov v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz Direktive 2007/64/ES.
- (17) Izvajanje načel, določenih v tem priporočilu, je treba okrepiti z nadzornim pregledom na nacionalni ravni. Pristojni organi morajo biti pooblaščen za učinkovito izpolnjevanje svojih nalog v zvezi s spremljanjem.

⁽¹⁾ UL L 281, 23.11.1995, str. 31.

- (18) Države članice morajo razpolagati z zanesljivimi letnimi statistikami vsaj o številu odprtih osnovnih plačilnih računov, številu zavrnitev odprtih računov in odprti računov ter stroških, povezanih s temi računi. V ta namen so države članice pozvane, da uporabijo vse ustrezne vire informacij. Te informacije morajo Komisiji sporočiti vsako leto, prvič pa najpozneje do 1. julija 2012.
- (19) Države članice je treba pozvati, da najpozneje do šest mesecev po objavi tega priporočila sprejmejo ukrepe, ki so potrebni za zagotovitev njegove uporabe. Komisija bo na podlagi poročil držav članic spremljala in ocenila ukrepe, sprejete do 1. julija 2012. Na podlagi tega spremljanja bo Komisija predlagala morebitne ukrepe, po potrebi tudi zakonodajne, ki so potrebni za popolno izpolnitev ciljev tega priporočila –

SPREJELA NASLEDNJE PRIPOROČILO:

ODDELEK I

Opredelitev pojmov

1. V tem priporočilu se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:
  - (a) „potrošnik“ pomeni katero koli fizično osebo, ki deluje za namene, ki niso trgovski, poslovni, obrtni ali poklicni;
  - (b) „ponudnik plačilnih storitev“ pomeni ponudnika plačilnih storitev, kot je opredeljen v členu 4(9) Direktive 2007/64/ES, ki je odgovoren za ponudbo osnovnih plačilnih računov v skladu z odstavkom 3;
  - (c) „plačilni račun“ pomeni račun, voden v imenu enega potrošnika, ki se uporablja za izvrševanje plačilnih transakcij;
  - (d) „plačilna transakcija“ pomeni plačilno transakcijo, kot je opredeljena v členu 4(5) Direktive 2007/64/ES;
  - (e) „sredstva“ pomenijo sredstva, kot so opredeljena v členu 4(15) Direktive 2007/64/ES;
  - (f) „pogodba“ pomeni okvirno pogodbo, kot je opredeljena v členu 4(12) Direktive 2007/64/ES.

ODDELEK II

Pravica dostopa

2. Države članice morajo zagotoviti, da ima vsak potrošnik, ki zakonito prebiva v Uniji, pravico do odprtja in uporabe osnovnega plačilnega računa pri ponudniku plačilnih storitev, ki deluje na njihovem ozemlju, če še nima plačilnega računa, ki mu omogoča uporabo plačilnih storitev iz odstavka 6 na njihovem ozemlju. Takšna pravica mora veljati ne glede na finančne okoliščine potrošnika.
3. Države članice morajo zagotoviti, da je na njihovem ozemlju vsaj en ponudnik plačilnih storitev, ki je odgovoren za ponudbo osnovnih plačilnih računov. Zato morajo upoštevati geografski položaj ali tržni delež ponudnikov plačilnih storitev na svojem ozemlju. Države članice morajo zagotoviti, da to ne povzroči izkrivljanja konkurence med ponudniki plačilnih storitev.

4. Države članice morajo sprejeti ukrepe za zagotovitev, da ponudniki plačilnih storitev pri preverjanju, ali potrošnik že ima plačilni račun, uporabljajo pregledne, poštene in zanesljive sisteme.
5. Države članice morajo zagotoviti, da ponudnik plačilnih storitev v primeru zavrnitve vloge za dostop do osnovnega plačilnega računa potrošnika nemudoma pisno in brezplačno obvesti o razlogih in utemeljiti takšne zavrnitve. Ta pravica do informacij se lahko omeji z zakonodajnimi ukrepi, kadar takšna omejitev pomeni potreben in sorazmeren ukrep za zaščito ciljev nacionalne varnosti ali javne politike.

ODDELEK III

Značilnosti osnovnega plačilnega računa

6. Osnovni plačilni račun mora vključevati naslednje plačilne storitve:
  - (a) storitve, ki omogočajo vse postopke, potrebne za odprtje, vodenje in zaprtje plačilnega računa;
  - (b) storitve, ki omogočajo polog denarja na plačilni račun;
  - (c) storitve, ki omogočajo gotovinske dvige s plačilnega računa;

(d) izvrševanje plačilnih transakcij, vključno s prenosom sredstev na plačilni račun pri potrošnikovem ponudniku plačilnih storitev ali pri drugem ponudniku storitev in z njega po:

(i) izvršitvi direktne bremenitve;

(ii) izvršitvi plačilnih transakcij prek plačilne kartice, ki ne omogoča izvršitve plačilnih transakcij, ki bi presegle tekoče stanje na plačilnem računu;

(iii) izvršitvi kreditnih prenosov.

7. Dostop do osnovnega plačilnega računa ne sme biti pogojen z nakupom dodatnih storitev.

8. Ponudnik plačilnih storitev v povezavi z osnovnim plačilnim računom ne sme ponuditi, izrecno ali tiho, nobene možnosti prekoračitve pozitivnega stanja na računu. Plačilni nalog potrošnikovemu ponudniku plačilnih storitev se ne sme izvršiti, kadar bi takšna izvršitev povzročila negativno stanje na osnovnem plačilnem računu potrošnika.

ODDELEK IV

Povezani stroški

9. Države članice morajo zagotoviti, da je osnovni plačilni račun na voljo brezplačno ali da so njegovi stroški razumni.

10. Kadar ponudnik plačilnih storitev potrošniku zaračuna odprtje, vodenje in zaprtje osnovnega plačilnega računa ali uporabo ene, nekaterih ali vseh storitev iz odstavka 6, morajo biti skupni stroški za potrošnika razumni.

11. Morebitne dodatne pristojbine, ki jih ponudnik plačilnih storitev morda zaračuna v povezavi s pogodbo o osnovnem plačilnem računu, vključno s tistimi, ki so posledica neizpolnjevanja obveznosti iz pogodbe s strani potrošnika, morajo biti razumne.

12. Države članice morajo na podlagi enega ali več naslednjih meril določiti, kaj so razumni stroški:

(a) nacionalne stopnje prihodka;

(b) povprečni stroški, povezani s plačilnimi računi v zadevni državi članici;

(c) skupni stroški, povezani z zagotavljanjem osnovnega plačilnega računa;

(d) nacionalne potrošniške cene.

ODDELEK V

Splošne informacije

13. Države članice morajo začeti kampanje za povečanje ozaveščenosti javnosti o razpoložljivosti osnovnih plačilnih računov, njihovih cenovnih pogojih, postopkih za uveljavitev pravice dostopa do osnovnih plačilnih računov ter načinih za dostop do pritožbenih postopkov in drugih pravnih sredstev za izvensodno reševanje sporov.

14. Države članice morajo zagotoviti, da ponudniki plačilnih storitev dajo potrošnikom na voljo informacije o posebnih značilnostih osnovnih plačilnih računov v ponudbi, z njimi povezanih stroških ter njihovih pogojih uporabe. Potrošnik mora biti obveščen tudi o tem, da nakup dodatnih storitev ni obvezen za dostop do osnovnega plačilnega računa.

ODDELEK VI

Mehanizmi za nadzor in izvensodno reševanje sporov

15. Države članice morajo imenovati pristojne organe za zagotovitev dejanskega spoštovanja načel iz tega priporočila in spremljanje njihovega spoštovanja. Imenovani pristojni organi morajo biti neodvisni od ponudnikov plačilnih storitev.

16. Države članice morajo zagotoviti, da so vzpostavljene ustrezni in učinkoviti pritožbeni postopki in druga pravna sredstva za izvensodno poravnavo sporov v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki izhajajo iz načel iz tega priporočila, med ponudniki plačilnih storitev in potrošniki, pri čemer se lahko uporabijo obstoječi organi, kadar je to ustrezno. Države članice morajo zagotoviti tudi, da vsi ponudniki plačilnih storitev, odgovorni za zagotavljanje osnovnih plačilnih računov, pripadajo enemu ali več takšnim organom, ki izvajajo pritožbene postopke in druga pravna sredstva.

17. Države članice morajo zagotoviti, da organi iz odstavka 16 dejavno sodelujejo pri reševanju čezmejnih sporov.

ODDELEK VII

Statistični podatki

18. Države članice morajo zagotoviti, da ponudniki plačilnih storitev nacionalnim organom vsako leto posredujejo zanesljive informacije vsaj o številu odprtih osnovnih plačilnih računov, številu zavrženih vlog za osnovni plačilni račun in razlogih za njihovo zavrnitev, številu odpovedi takšnih

računov in stroških, povezanih z osnovnimi plačilnimi računi. Te informacije je treba posredovati v združeni obliki.

zagotovitev njegove uporabe, in Komisijo obvestijo o vseh morebitnih ukrepih, sprejetih v skladu s tem priporočilom.

19. Države članice so pozvane, da vsako leto, prvič pa najpozneje do 1. julija 2012, Komisiji posredujejo informacije o številu odprtih osnovnih plačilnih računov, številu zavrnjenih vlog za osnovni plačilni račun in razlogih za njihovo zavrnitev, številu odpovedi takšnih računov in stroških, povezanih z osnovnimi plačilnimi računi.

21. To priporočilo je naslovljeno na države članice.

V Bruslju, 18. julija 2011

ODDELEK VIII

Končne določbe

20. Države članice so pozvane, da najpozneje šest mesecev po objavi tega priporočila sprejmejo ukrepe, ki so potrebni za

Za Komisijo
Michel BARNIER
Član Komisije